

VYJÁDŘENÍ K VÝCHOZÍMU TEXTU K ÚLOHÁM 19–24

NÁZEV NERUDOVY POVÍDKY

Součástí maturitního didaktického testu z českého jazyka a literatury byl výchozí text, který se týkal díla *Povídky malostranské* od Jana Nerudy. Ve výchozím textu je mj. analyzována jedna z povídek, jejíž název se stal předmětem diskusí. Existují dvě varianty názvu diskutované povídky: *Jak si nakouřil pan Vorel pěnovku* a *Jak si pan Vorel nakouřil pěnovku*. Druhá varianta, k níž jsme se přiklonili, je v úzu obvyklejší (zřejmě i vzhledem k neutrálnímu slovosledu) a v sekundární literatuře (včetně středoškolských učebnic) se běžně vyskytuje. Jako příklad odborné publikace lze uvést renomovaný literární slovník: *Dějiny české literatury. III, Literatura druhé poloviny devatenáctého století*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1961, s. 159.

Osobitou tvářnost Povídek malostranských dotvářejí ještě časté vyhocené pointy, které zpřesňují smysl příběhu a které dovolují jediným obrazem nebo podrobností vyjádřit hřejivé porozumění (*Hastrman*) nebo přísný odsudek (*Jak si pan Vorel nakouřil pěnovku*).

159

Neutrální slovosled v názvu povídky bývá uváděn i ve středoškolských učebnicích, např.:

- NEZKUSIL, Vladimír. *Česká a světová literatura 19. století pro 2. ročník středních škol*. Praha: Nakladatelství Fortuna, 1998, s. 100. Literatura. ISBN 80-7168-581-x;
- BALAJKA, Bohuš. *Přehledné dějiny literatury: [do devadesátých let 19. století]*. Vyd. 5., Ve Fortuně 3. Praha: Fortuna, 2000, s. 179. ISBN 80-7168-717-0;
- PROKOP, Vladimír. *Literatura 19. a počátku 20. století (od romantiků po buřiče)*. Sokolov: O. K. Soft, 2000, s. 39;
- HRABÁKOVÁ, Jaroslava. *Literatura II: výklad, interpretace, literární teorie*. 2. vyd. Praha: Scientia, 2001, s. 56. ISBN 80-7183-228-6;
- SOCHROVÁ, Marie. *Kompletní přehled české a světové literatury*. Havlíčkův Brod: Fragment, 2007. ISBN 978-80-253-0311-5;
- SOCHROVÁ, Marie. *Literatura v kostce: pro střední školy*. 2. vyd. Praha: Fragment, 2008. Maturita v kostce. ISBN 978-80-253-0652-9.

Z výše uvedeného vyplývá, že změnu slovosledu (navíc zcela zanedbatelnou) nelze považovat za chybu. Jak již bylo uvedeno, používají se obě varianty názvu této povídky. (Mimochodem v ČNK nalezneme 5 výskytů

varianty *Jak si nakouřil pan Vorel pěnovku* a 11 výskytů varianty *Jak si pan Vorel nakouřil pěnovku*.) Navíc diskutovaná povídka je ve výchozím textu podrobněji analyzována: je zde uvedena citace z povídky („v patře nad námi“), je zde analyzován Nerudův autorský styl, je zde zcela jasně popsána pointa povídky. Z těchto indicií jednoznačně vyplývá, o jakou povídku jde.

Odchytky ve slovosledu v názvech literárních děl (zejména těch starších) nejsou zcela výjimečné, příkladem je koneckonců i samotný Nerudův slavný povídkový soubor, který byl poprvé vydán v roce 1878 (NERUDA, Jan. *Povídky malostranské*. V Praze: Grégr a Ferd. Dattel, 1878. 269 s.). Od té doby byla kniha vydána mnohokrát: někdy pod názvem *Povídky malostranské*, někdy pod názvem *Malostranské povídky* (např. NERUDA, Jan. *Malostranské povídky*. Praha: F. Topič, 1902. 244 s.). Stejně jako v případě diskutované povídky jde o dvě varianty názvu knihy, obě jsou správné.